

6.10.2025

Hallintovaliokunnalle

Hallintovaliokunnan asiantuntijakuuleminen 8.10.2025

Valtiovarainministeriön asiantuntijalausunto – HE 76/2025 vp

1. Esityksen tarkoitus ja keskeiset ehdotukset

Hallituksen esityksessä (HE 76/2025 vp) esitettävillä muutoksilla on tarkoitus osaltaan mahdollistaa Digi- ja väestötietoviraston sekä eräiden sen asiakasorganisaatioiden säästötavoitteiden toteuttamista. Digi- ja väestötietovirasto valmistautuu toimintamenomäärärahansa ja henkilömääränsä merkittävään vähentymiseen tulevana vuosina.

Säästötavoitteiden mahdollistamiseksi

1. Digi- ja väestötietoviraston tehtäviin kuuluva kansalaisneuvonnan yleinen neuvontapalvelu lakkautettaisiin sen nykyisessä merkityksessä.
2. Hallinnon yhteisiin sähköisen asioinnin tukipalveluihin kuuluvan palveluväylän käyttövelvollisuudesta luovuttaisiin.
3. Tarkoitus on alkaa periä maksuja Digi- ja väestötietoviraston tukipalveluna tarjoamasta asiointivaltuuspalvelusta sekä luonnollisen henkilön tunnistuspalvelusta. Maksu voitaisiin kuitenkin jättää perimättä muun muassa eräiltä viranomaisilta, valtioelimiltä ja julkista hallintotehtävää hoitavilta, jotta ei olisi tarve lisätä määrärahoja muille budjettitalouteen liittyville viranomaisille ja että kunnille ja hyvinvointialueille ei muodostuisi lisää kustannuksia.

2. Erityisesti kansalaisneuvonnasta

Kansalaisneuvonta on julkisten palvelujen käyttäjille suunnattu yleinen neuvontapalvelu. Se ei korvaa viranomaisten omaa neuvontaa tai velvollisuutta opastaa asiakas toimivaltaiseen viranomaisiin. Se ainoastaan tukee näitä velvollisuuksia.

Käytännössä kansalaisneuvonnassa esimerkiksi etsitään kansalaiselle hänen asiassaan oikea viranomainen.

Jatkossa Digi- ja väestötietovirastossa painopiste siirtyisi digitaalisten palvelujen käytön tuen ja neuvonnan tehtäviin, joista säädettäisiin yleisemmin. Osa kansalaisneuvontapalvelun lakkauttamisesta säästyvistä resursseista voitaisiin ohjata viraston omien sähköisen asioinnin palvelujen käyttäjätukeen ja neuvontaan. Tähän luetaan mukaan hallinnon yhteisten sähköisen asioinnin tukipalvelujen käyttäjätuki, mikä hyödyttää hallintoa laajasti.

Muissa julkisen hallinnon palveluihin liittyvissä asioissa kansalaiset saisivat neuvontaa kultakin viranomaiselta suoraan yleisen neuvontavelvollisuuden perusteella.

3. Erityisesti Palveluväylästä

Palveluväylä kuuluu Digi- ja väestötietoviraston tuottamiin hallinnon yhteisiin sähköisen asioinnin tukipalveluihin. Se tarjoaa vakioidun tavan tietojen siirtoon organisaatioiden välillä.

Käytännössä palveluväylä ei ole ollut kaikissa tapauksissa optimaalinen ratkaisu järjestelmien välisen integraation toteuttamiseen. Tiedonsiirtovaihtoehtojen rajoittamisen vain palveluväylän teknisiin ratkaisuihin on havaittu rajoittavan käyttöön veloitettujen organisaatioiden mahdollisuuksia hyödyntää muita tekniikoita ja rajapintaratkaisuja.

4. Erityisesti tukipalvelujen maksuista

Toistaiseksi maksuttomina palveluina tarjottujen luonnollisen henkilön tunnistuspalvelun ja asiointivaltuuspalvelun osalta on ilmennyt tarve sellaiselle maksujen kohdentamiselle, jota valtion maksuperustelaissa ei tällä hetkellä selkeästi mahdollisteta.

Tarve perustuu yhtäältä siihen, että kyseisiä palveluja tuottavan Digi- ja väestötietoviraston toimintamäärärahoja leikataan tulevana vuosina ja viraston edellytykset tarjota ja kehittää palveluja nykyisessä muodossa ja laajuudessa voivat heikentyä.

Toisaalta maksujen kohdentamisen tarve perustuu siihen, että valtion varoista ei ole mahdollista osoittaa palveluja käyttäville organisaatioille lisämäärärahaa tukipalvelujen maksujen maksamiseen.

5. Vaikutukset julkiseen talouteen

Kansalaisneuvonnan yleisen neuvontapalvelun lakkauttamisesta arvioidaan saatavan Digi- ja väestötietovirastolle noin 230 000 euron tehostamispotentiaali vuosittain. Tästä 1 htv:a vastaava määrä voitaisiin ohjata viraston omien digitaalisten palvelujen käyttäjätukeen ja neuvontaan sekä digitaalisten palvelujen käytön tukeen liittyviin tehtäviin. Jäljelle jäävä osuus (noin 166 000 euroa) muodostuisi virastolle säästöksi.

Digi- ja väestötietovirasto arvioi, että palveluväylän käyttövelvollisuuden poistamisella voidaan sen toiminnassa saavuttaa vuosittain noin 150 000 euron säästöt. Julkisen hallinnon säästöpotentiaali kokonaisuudessaan on noin 2 milj. euroa vuodessa.

Tukipalvelujen maksullisuuden arvioidaan tuottavan Digi- ja väestötietovirastolle yhteensä noin 810 000–1 450 000 euroa.

6. Voimaantulo

Ehdotettujen muutosten oli tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian viraston säästötavoitteiden tukemiseksi. Valtiovarainministeriö on kuitenkin käynyt tarkentavaa keskustelua Digi- ja väestötietoviraston kanssa muutosten toimeenpanosta. Tarkoitus on periä maksuja asiointivaltuuspalvelusta sekä luonnollisen henkilön tunnistuspalvelusta vuoden 2026 alusta lukien siten, että maksujen muutokset valmistellaan osaksi viraston vuoden 2026 maksuasetusta. Maksuasetuksen valmisteluajataulu ja kansalaisneuvonnan yleisneuvontapalvelun lakkauttamista koskeva viestintä huomioiden, voisi selkeintä olla, että muutoksissa tavoiteltaisiin voimaantuloa 1.1.2026.

Yksikön päällikkö, lainsäädäntöneuvos Maarit Huotari

Jakelu / Sändlista

Tiedoksi / För kännedom